

2. cjelina

Učenje zalaganjem u zajednici s pristupom globalnog građanstva

Sadržaj:

- 1. Elementi učenja zalaganjem u zajednici**
- 2. Neki primjeri učenja zalaganjem u zajednici s pristupom globalnog građanstva**
- 3. Rad s učenicima na projektu učenja zalaganjem u zajednici**

Obrazovni ciljevi:

Sadržaj ove lekcije ima za cilj produbiti vaše razumijevanje ključnih elemenata učenja zalaganjem u zajednici (društvena potreba, rad u zajednici, učenje i umrežavanje). Također, želimo pružiti primjere projekata učenja zalaganjem u zajednici s pristupom globalnog građanstva. Konačno, usredotočit ćemo se na obrazovni proces, prikazujući različite faze rada s učenicima kako bismo iskustvo učenja zalaganjem u zajednici učinili zaista transformirajućim.

1. Elementi učenja zalaganjem u zajednici

Ovaj odjeljak temelji se na knjizi *Učenje zalaganjem u zajednici. Društvena predanost na djelu*, autorice Roser Batlle (pedagoginje i promotorke obrazovanja kroz rad u zajednici u Španjolskoj)¹ i na priručniku *Kako razvijati projekte solidarnog učenja zalaganjem u zajednici u predškolskom i osnovnoškolskom obrazovanju*, autorice Marije Nieves Tapia (osnivačice i direktorice Latinoameričkog centra za solidarno učenje i zalaganje CLAYSS)².

Kao što smo spomenuli prilikom uvoda u učenje zalaganjem u zajednici u prvoj cjelini, postoje četiri temeljna elementa u iskustvima učenja zalaganjem u zajednici:

1. Prepoznati **društvenu potrebu**.
2. Provesti **rad u zajednici** kako bi se riješila ta potreba.
3. Pružiti **smisleno učenje**.
4. Uspostaviti **suradničku mrežu** s lokalnim dionicima i samom zajednicom.

Redosljed ovih četiriju elemenata može varirati. Neki tradicionalniji edukatori tvrde kako prvo trebamo razmotriti ciljeve učenja koje želimo postići kod učenika. S druge strane, ponekad nastavnici počinju razmišljati o radu u zajednici zbog motivacije i predanosti koje očekuju od svojih učenika prema toj usluzi.

Međutim, budući da je društveno korisno učenje kombinacija društvenih i pedagoških aspekata, često je učinkovitije (i može biti koherentnije) početi identificiranjem stvarnih potreba, a zatim određivanjem što učenici mogu rješavati i koje se prilike za učenje pojavljuju iz tih potreba.

Društvene potrebe

Društvena potreba je situacija koja nije zadovoljavajuća, problem koji postoji izvan dosega učenika, ali ih izaziva i pruža im priliku pomoći u u rješavanju (prljavi park, starije osobe koje se osjećaju usamljeno, šuma koja je izgorjela, migranti koji trebaju poboljšati jezik, itd.). Ove potrebe mogu se pronaći u bližem i daljem kontekstu. I dokle god ima smisla identificirati ove probleme u lokalnom okruženju, treba sagledati dalje i otkriti globalne probleme, primjerice, to se može učiniti putem međunarodnih vijesti ili kroz lokalnu nevladinu organizaciju koja će predstaviti globalni problem.

Što se tiče potreba, važno je razmotriti da...

... neke potrebe ne moraju biti dramatične ili žurne.

¹ BATLLE, ROSER. *Service-Learning. Social commitment in action*. Madrid, 2020

² TAPIA, MARÍA NIEVES [et al]. *How to Develop Solidarity Service-Learning Projects in Early and Primary Education*. Buenos Aires-Montevideo, 2016.

... društvene i obrazovne potrebe nisu ista stvar. Iako nastavnici često vide potrebe učenika kao društvene potrebe, što je i ispravno, u projektima učenja zalaganjem u zajednici potrebe bi trebale biti izvan „gledanja u vlastiti tanjur“ naših učenika.
... rješavanje društvene potrebe zahtijeva razmišljanje s globalne perspektive.
... društvenu potrebu možemo formulirati kao problem ili kao izazov.

Rad u zajednici

U učenju zalaganjem u zajednici (SL), usluga kojom se učenici bave shvaća se kao akcija utemeljena na solidarnosti, usmjerena prema općem dobru, u korist zajednice (drugih pojedinaca) kroz koju mogu učiti.

Što se tiče učenja zalaganjem u zajednici, važno je razmotriti da...

... treba prvenstveno koristiti zajednici (pojedinci koji su izvan kruga naših učenika).
... ga provode učenici, ne društveni subjekti.
... se može provoditi i izvan i unutar škole.
... spontani građanski čin ili jednokratna volonterska akcija ne pripada ideji zalaganja u zajednici u projektu, osim ako se ne provodi s jasnom namjerom učenja.

Primjeri aktivnosti/usluga koje provode učenici u dobi od 6-12 godina u projektima učenja zalaganja u zajednici:

- ✓ Sakupljanje korištenog domaćeg ulja u gradu, nakon kampanje podizanja svijesti, kako bi se izbjeglo onečišćenje rijeke.
- ✓ Čišćenje ribnjaka u selu, uključujući više od tisuću ljudi (obitelji, društvene i javne subjekte).
- ✓ Organizacija prikupljanja tkanina i suradnja s starijim osobama u izradi jastučića u obliku srca kako bi se olakšali sekundarni učinci kirurških zahvata kod žena koje su podvrgnute mastektomiji u lokalnoj bolnici.
- ✓ Doprinos obnovi i pokretanju skloništa koje će pružiti posao osobama koje su u riziku od socijalne isključenosti.
- ✓ Priprema publikacije, uz podršku obitelji i starijih osoba iz grada, s ciljem širenja kulturne i ekološke bogatstva područja.
- ✓ Organizacija i pokretanje predstave o dinosaurima s i za osobe s invaliditetom.

Učenja

Učenje zalaganjem u zajednici izričito povezuje rad u zajednici sa smislenim učenjem, koje može biti dio kurikuluma (ili ne mora biti) i može (ili ne mora) biti povezano s određenim predmetom ili tečajem.

Učenje zalaganjem u zajednici pruža učenicima prilike za učenje povezane s(a)...

...kompetencijama i znanjem, proizašlim iz teme projekta, istraživanja potreba, kontrasta informacija, itd.
...samopoštovanjem, zadovoljstvom što mogu napraviti razliku u svijetu.
...društvenim vještinama kada komuniciraju s ljudima izvan škole i rade u timu.
...ljudskim vrijednostima jer akcija stavlja vrijednosti u praksu.
...građanskim sudjelovanjem jer SL pruža stvarne kontekste gdje se razvija praktična građanska participacija.

Koristeći četiri stupca obrazovanja za 21. stoljeće, kako ih je predložio Jacques Delors (1996.) za UNESCO kao referencu ([four pillars of education for the 21st century, as proposed by Jacques Delors \(1996\) for UNESCO](#)), ova saznanja mogu se grupirati u četiri kategorije: „učiti kako bismo znali“, „učiti za djelovanje“, „učiti za postojanje“ i „učiti za zajedničko življenje“.

Umrežavanje

Umrežavanje je važan dio učenja zalaganjem u zajednici (SL). U SL projektima, škola treba zajednicu kako bi postigla pozitivan društveni utjecaj koji poboljšava društveno okruženje. Stoga je potrebno aktivno surađivati s nevladinim organizacijama, gradskom upravom, društvenim i obrazovnim subjektima iz susjedstva...

Neke preporuke za umrežavanje u SL projektima su:

- Uzmite vrijeme za upoznati i saznati koje su potrebe i prioriteti svakog partnera.
- Počnite s malim, vrlo specifičnim SL projektima.
- Stavite prijedloge na papir (primjerice, što će svaka od strana doprinijeti...).
- Održavajte fluidnu komunikaciju tijekom izvođenja usluge.
- Zajedno ocijenite i akademske rezultate i rezultate usluge.
- Ocijenite projekt zajedno.
- Ponovite projekt radi jačanja saveza i mreže.

2. ***Neki primjeri učenja zalaganjem u zajednici s pristupom globalnog građanstva***

Evo pregleda nekih primjera projekata učenja zalaganjem u zajednici s pristupom globalnog građanstva.

Projekt *Vicentino Soap*

Društvena potreba: Zagađenje mora rezultirano odlaganjem kućnog ulja niz odvod.

Učenje zalaganjem u zajednici: Učenici provode kampanju podizanja svijesti u gradu Barbate (Cádiz, Španjolska) o utjecaju odlaganja kućnog ulja. Distribuiraju karte za pronalaženje kontejnera za recikliranje ulja u gradu kako bi spriječili njegovo odlaganje u odvođe. U školi uspostavljaju mjesto za prikupljanje korištenog ulja i recikliranje radi izrade sapuna. Sapun se donira obiteljima s niskim prihodima u susjedstvu i nevladinoj organizaciji koja surađuje s siromašnim zajednicama u Peruu i Mozambiku.

Učenje: Poznavanje onečišćenja, kemijskih reakcija i tradicionalne izrade sapuna. Razumijevanje rada nevladinih organizacija za razvoj. Vještine komunikacije, timskog rada, podizanja svijesti i predanosti.

Umrežavanje i suradnje: Srednja škola Vicente Aleixandre, udruženje žena *Los Nardos* iz susjedstva, nevladina organizacija Madre Coraje.

Povezani ciljevi održivog razvoja: Ciljevi održivog razvoja 4, 6, 12, 15 i 17.

Projekt *Bottle-soccer*

Društvena potreba: Promicanje prava na obrazovanje i rekreaciju raseljene djece iz Haitija čineći njihovu ranjivu situaciju vidljivom.

Učenje zalaganjem u zajednici: Učenici prvog razreda srednje škole kroz različite predmete (tjelesna kultura, engleski jezik, francuski jezik, likovna umjetnost, informatika i etika), definiraju novi sport, *bottle-soccer*. Na temelju svjedočanstava djece i djevojčica iz Haitija, organiziraju prvenstvo bottle-soccer i prikupljanje sredstava koja će se koristiti za obrazovne projekte.

Učenje: Društveno-geografsko poznavanje Haitija i stvarnost djece u humanitarnim krizama; stvaranje i grafičko oblikovanje logotipa, prototipiranje, izrada video igara; razvoj tjelesno-sportskih vještina; uporaba stranih jezika; organizacijske i timsko-radne vještine; suradnja, predanost i empatija.

Umrežavanje i suradnje: Škola La Corolla zajedno s drugim školama u Gijónu (Španjolska), Francuskoj i Haitiju. U suradnji sa studentima TAFAD-a (viši tehničar animacije tjelesnih i sportskih aktivnosti), Asturijskom agencijom za suradnju, Glavnim direktoratom za sport, Zakladom CTIC (Centar za informacijske i komunikacijske tehnologije) Asturije, Gradom Gijón i nevladinom organizacijom Oxfam Intermón.

Povezani ciljevi održivog razvoja: Ciljevi održivog razvoja 4, 10 i 17.

Projekt Cicerone

Društvena potreba: Inkluzija i integracija mladih koji su nedavno stigli u susjedstvo.

Učenje zalaganjem u zajednici: Učenici srednjih škola, u poučavajućim aktivnostima, mentoriraju učenike koji su tek stigli u školu i prate ih u njihovom procesu integracije, kako u školi, tako i u susjedstvu.

Učenje: Poznavanje fenomena migracije, kulturne raznolikosti, srednje škole i susjedstva; komunikacijske i socijalne vještine, kritička analiza konteksta i upravljanje konfliktima; stavovi poštovanja, odgovornosti i predanosti.

Umrežavanje i suradnje: Srednje škole Eduard Fontserè, Pedraforca, Rubió i Ors i Torras i Bages, sve iz L'Hospitalet de Llobregat (Barcelona, Španjolska), zajedno s uslugom za posredovanje u zajednici, uslugom za doček i programom praćenja ponovno okupljenih mladih, područjem mladih, Centrom za jezičnu normalizaciju (CNL), udrugom Joves per la Igualtat i la Solidaritat (JIS) i Odjelom za obrazovanje Grada L'Hospitalet de Llobregat.

Povezani ciljevi održivog razvoja: Ciljevi održivog razvoja 4, 10 i 17.

Ovo su samo neki primjeri, u virtualnom razredu pronaći ćete još primjera iz drugih SL projekata kako biste još više proširili svoja znanja.

3. Rad s učenicima na projektu učenja zalaganjem u zajednici

Transformacijsko obrazovanje podrazumijeva obrazovne akcije usmjerene na motiviranje i osnaživanje učenika kako bi donosili informirane odluke, obvezivali se i djelovali s poznavanjem činjenica na individualnoj, zajedničkoj i globalnoj razini. U tom smislu, učenje zalaganjem u zajednici (SL) trebao bi se promatrati kao obrazovni proces u kojem rad s učenicima uključuje različite faze ili korake.

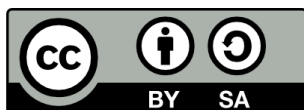
FAZA 0: Motivacija. Kako biste predisponirali grupu za obvezu i aktivnosti usluge, važno je upoznati ih s društvenom potrebom ili problemom koji je predmet projekta. Dobra prethodna terenska istraga, odlazak na mjesto pogođeno problemom, pozivanje društvene organizacije ili osobe pogođene problemom na objašnjavanje situacije radi uspostavljanja suradnje, čitanje, gledanje filmova, možemo problem emocionalno približiti učenicima.

FAZA 1: Otkrivanje i analiza stvarnosti. U ovoj fazi predstavljen je problem ili izazov koji će projekt riješiti. Problem se istražuje zajedno s učenicima i s globalnim pristupom kako bi se otkrili utjecaji i posljedice na živote ljudi i na planetu. U ovoj fazi nužno je posvetiti vrijeme istraživanju uzroka koji leže u osnovi problema. Kako problem utječe na naše okruženje? Kako se odnosi na ono što se događa u drugim dijelovima svijeta? Kakvi su uzroci? Jesu li globalni uzroci?

FAZA 2: Razmišljanje/refleksija. Nakon faze otkrivanja, vrijeme je za razmišljanje, postavljanje pitanja i traženje mišljenja drugih (iz zajednice, obitelji, stručnjaka i drugih). Ovo je i faza u kojoj se grupa suočava sa svojim vrijednostima kako bi procijenila situaciju: Tko je odgovoran za situaciju? Tko ima moć preokrenuti je? Kakvu ulogu igramo u svemu tome? Koja je naša odgovornost?

FAZA 3: Obveza. Predstavljene su inicijative koje već postoje kako bi se riješila analizirana stvarnost (iskustva i svjedočanstva pojedinaca koji već rade na poboljšanju problema, alternative i drugog). Također, ovo je trenutak za pitati se što možemo učiniti pojedinačno i kolektivno te se obvezati na provedbu aktivnosti usluge.

FAZA 4: Zatvaranje: evaluacija, diseminacija i proslava. Iako bi evaluacija trebala biti prisutna tijekom cijelog projekta kako biste se neprestano reflektirali na ono što se događa, što doživljavate i učite, u zatvarajućoj fazi ima poseban značaj. S jedne strane, to je odgovornost za obavljeni rad i procjenu rezultata usluge. S druge strane, to je vrednovanje i osvještavanje učenja (vrlo je važno osjetiti zahvalnost, a ne samo je očekivati). Osim toga, ova faza služi za planiranje budućnosti: Hoće li se projekt nastaviti? Ako ne nastavimo, tko će preuzeti? Hoćemo li pokrenuti drugi projekt? Na kraju, drugi bitni aspekti zatvaranja uključuju dijeljenje iskustva (diseminaciju) i zajedničko slavlje.

Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

Financira Europska unija. Prikazana stajališta i mišljenja su isključivo autora i ne odražavaju nužno stajališta Europske unije ili Izvršne agencije za obrazovanje, audiovizualnu politiku i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.